

הרה"ק רבי וועלוועלע מזבארזי זי"ע, נולד לאביו המגיד מזלסטוב זי"ע בן שלישי, והמגיד הי' לו חמשה בנים ואמרו צדיקים כי חמשה בנים המה נגד חמשה חומשי חומשי תורה והוא הי' בן שלישי נגד ספר ויקרא, הצטיין במדת התמימות, ובפרט בשלימות המדות הי' ניכר גדול עבודתו באהבת הבריות, ושלא לראות רע וגונת בשום ישראל זאת היתה לפלא, והי' קורא לכל אדם צדיק אפילו לבעל עגלה ואדם פשוט

הרבי התמים

הרה"ק הי' נקרא בפי בני העיירות והכפרים "הרבי התמים" מפני מעשה שהיה פעם בעיירה הסמוכה לטארנאפאל, בערב שבת בבוקר ועמד בשוק שעה ארוכה עד שניגש אליו שכן אחד והזמינו לביתו, ושמו למרגלותיו ארגז מעץ קטנה כדי שיניח עליו הצדיק את רגליו הקדושות ולישב במנוחה, אולם מיד כשנגע קצה אצבעות רגלו בארגז, נבהל והוריד רגלו כמי שקיבל כויה, וכשפתחו את הארגז מצאו שם ספר קב וישר, והוציאו את הספר וכשהניחו זאת שנית לרבינו הניח עליו את רגלו רגוע, ותיכף נודע הסיפור הנ"ל להעולם בעיר הזאת ובאו הרבה אנשים לקבל את פניו, וכשראה רבינו שבאים אליו בעיר הזאת יותר מבכל עיר, שאל את בעל האכסניא על זה, וענה שהרבי הראה כאן רוח הקודש כשלא רצה להניח רגליו על ארגז והיה שם ספר קדוש וכו'.

וענה על זה רבינו הק' בתמימות, שמעתי מהרה"ק רבי ר' זושא, על הכתוב וישלח אברהם את ידו ויקח את המאכלת לשחוט את בנו, וקשה דהיה מספיק לכתוב ויקח אברהם את המאכלת וכו', ומה צריך להוסיף המילים וישלח אברהם את ידו, והתירוץ הוא, שכשצוה השי"ת את אברהם על מצות מילה, הוסיף לו הקב"ה אות ה', ומבאר שם רש"י כי אברהם גימ' רמ"ח כמנין איבריו של אדם, והיינו שמהקדושה של מצות מילה יזכה אברהם שכל רמ"ח אבריו יעשו רק צוון השי"ת ולכן בעת העקידה אמר לו השי"ת רק והעלהו לעולה, ולא לשוחטו וממילא אברהם לא רצה ליגע בסכין כי זה לא צוה השי"ת, אולם היות דלפי הבנתו הבין כי כוונת הקב"ה הוא דוקא לשוחטו, הכריח את ידו ליקח את המאכלת, ע"כ, ולכן צריכים אתם להבין דזה אינו רוח הקודש, רק הוא פשוט דרגלי מעצמן לא רצו להיות מונח על ארגז שיש בו ספר קדוש.

[והעולם שם ששמעו זאת חייכו באמרם, דקוראים לרבינו הק' הרבי התם, והוא באמת תם, דבדבריו הגדיל את המופת דעכשיו נודע שגם ברגליו של רבינו יש רוח הקודש].

אחד בא אל הרה"ק מזבארזי להתברך בזרעא חיא וקייא, וביקש ממנו הרה"ק סך שלשה רובל לפדיון, ואמר לו שבמשך השנה יקפיד שבכל סעודה שיאכל יהיה לו אוור על שולחנו, ויבקשו שיברכהו בזרע של קייא, הלה קיים ככל אשר ציווה ולשנה הבאה בא בשמחה לבשר להרה"ק שנוול לו בן זכר. כששמע זאת הרה"ק הוציא מהארון השלושה רז"כ שנתן לו אז לפדיון והראה שעדיין לא נתשמש בהם, ואמר לו כששבא אליו בשנה העברה לבקש ברכתו הרגיש בנפשו שאינו יכול לעזור לו, לכן יעצו שיקח בכל יום אוור על שולחנו ושיברכהו בזש"ק, ומסתמא בתוך השנה יזמן איזה אוור הגון וצדיק אשר ברכתו תעשה רושם ותתקבל תפלתו, ולכן לא השתמשתי בהם מעתה כל זמן שלא אשמע שכבר נושעת, כי אם לא תועיל עצתי הרי היה זה גזול ביד, ועכשיו שנושעת ועצתי עשתה פרי אוכל להשתמש בממון זה.

אהבת ישראל

פעם אחד בא לפניו אדם א' מחשובי שהיה מקורב מאוד אצלו והיה קובל לפניו על שותפו שיש לו טענה ומענה

הילולא דצדיקיא

הרה"ק רבי וועלוועלע מזבארזי זל"ה

ג' ניסן

גדולה עמו, וחשב האדם ההוא בדעתו שיעגר על השותף ההוא להטות דעתו אחריו כי היה יודע בנפשו כי הוא חשוב גדול אצלו אז ענהו הרב הקדוש, מה זה תחשוב כי אנכי אהבתיך יותר מחבירך חלילה אהבת ישראל שזה אצלי כל אחד ואחד בשוה ולמה אקצוף עליו יותר מעליך ח"ו.

ביאר פעם רבינו למה הוא מכנה כל יהודי בשם צדיק, דזיל קרי בי רב (ישעי' ס') ועמך כולם צדיקים, וכי תימא הרי לפי ראות העין אין הדבר כן, הנה אם ילמוד אדם דבריו הקדושים של רש"י ויתקשה בדבריו, וכי יפער פיו ולומר שרש"י לא הבין כוונת הסוגיא, הלא בודאי יתלה החסרון בקוצר השגתו, וכן אם יזדמן לו חסרון הבנה באיזה ענין שבש"ס, לא יאמר שמשדרי הש"ס לא הבינו כוונת הדברים לעמקן, וכ"ש אם נעלם ממנו פירוש הנכון מא' מפסוקי תנ"ך, לא יהיו ח"ו לומר שהפסוק תמוה ואין שום ביאור, ואם כן מקרא מלא דיבר הכתוב ועמך כולם "צדיקים" מפורש בקרא שכל אחד מישראל הוא צדיק, וכי יכולים לחלוק על זה גם אם אין מבינים עומק הדבר.

דרכו של הרה"ק מוהר"ר זאב מזבארזי זצלה"ה היה לומר לכל יהודי ויהודי כשדיבר אתו, "צדיק", ואפילו לפחות שבפחותים כינה בשם צדיק, ופ"א כשגילח שערות ראשו, ודיבר עם הספר, כינה אותו כמ"פ בשם "צדיק" וחרה אפו של הספר, ענה אליו האם הרב מחזיק אותי לצדיק, או לשם צחוק וקלס אומר לי שאני צדיק, ואם צדיק אני באמת, הבה ונשתדך עם הרבי, לי יש בן, ולהרבי יש לו בת, ואדע שלא לשם צחוק הרבי מכנה אותי בשם צדיק, אז ענה לו הרה"ק ר' זאב מזבארזי זצלה"ה בתמימות, איני מתכוון ח"ו לעשות קלס ממך, ובאמת צדיק אתה, ורק בענין שאמרת שנשתדך, הנה מדברים לי עם בן הרה"ק מבארדיטשוב, והוא צדיק יותר גדול ממך, ולכן בודאי אחפץ יותר להשתדך עם הרה"ק מבארדיטשוב.

גנבים חתרו פעם לביתו של רבי זאב וואלף מזבארזי, הבחין בהם הרבי מחדרו ולא הפריע בעדם, כשגמרו מלאכתם, סחבו גם כד, ממנו השקו קודם לכן חולה מסוכן, רץ אחריהם רבי זאב ואמר: אנשים טובים, אין עיני צרה בכם, כל מה שלקחתם, מתנה גמורה ממני, אבל בכד הזה, במטותא מכם, התנהגו

בזהירות: חולה מסוכן שמה ממנו, ויש לחשוש שנגוע הוא במחלה..

מדותיו התרומיות

פעם אחת בפסח ישבו לפניו אנשי שלומיו והשלחן היה משומר וכל המאכלים היו משומר מאוד לפניו שהרב הקדוש לא היה אוכל כ"א מצה שמורה והיה מחמיר בכל החומרות אז שלח אחד מאנשי שלומיו ידו ליקח לאכול מצה פשוטה אז חרה אפם של כל היושבים על זה האדם ובחשאי גערו בו עד שנתבייש מאוד ויהי כי הרגיש בזה הרב הקדוש עמד על רגליו ואמר מה תחשבו כי המון בני ישראל יאכלו חמץ בפסח אם לא יחמירו על נפשם לאכול מצה שמורה ח"ו אין זאת כי בוודאי המצות כשרים מאוד ולמה תביישו בחנם את האדם הזה ויצו הרב הקדוש להביא לפניו מצה פשוטה ויאכל אותה לעיני כל אנשי שלומיו.

פעם אחת במסבה אחת בסעודה ג' של שבת ישבו לפניו אנשי שלומיו, והיה דרכם לישב לפניו בדרך ארץ במורא ופחד בדממה והשקט לכל יבלבלו אותו בעת כי העמיק במחשבותיו הקדושים ואז בא איש אחד וישב אל השלחן בין המסובים, ויהי כאשר נחשך היום אז לקח האיש הזה צנן אחד וחיתך אותו לחתיכות ואכל אותו והשמיע קול רעש בעת חתכו, ובעת אכלו אז גערו בו החסידים בחשאי עד שנתבייש מאוד, ואמרו לו רעבתן למה לא תחריש לכל תבלבל את רבינו הקדוש אז הרגיש הרב בדבר כי חלש דעתיה דהאי גברא, אז אמר רבינו הק' חשקה נפשי לאכול צנן הביאו נא אלי ואוכלה אז נתן האיש הזה הצנן שלו והחיה רוח האיש ההוא.

ממעייני הפשט

הדבר מסור בידם

החדש הזה. כזה ראה וקדש תלכו תלכו בקדוש ב"ד כדאמר ר' אושעיא כשישראל מגיעין לר"ה הקב"ה אומר למלאכי השרת העמידו בימה והוציאו ספרים כי למחר אני בא ודן עולמי בין כך ובין כך נמלכין ב"ד שלמטה ועברו ודחו ר"ה עד יום של אחריו למחר אין הקב"ה דן את עולמו באין מלאכי השרת לפני הקב"ה ואומרים לפני ורבונו העולמים לא כך אמרת לנו למחר אני דן את עולמי ולשמע הדין באיפה אומר להם בני דוחין את הדין עד למחר והדבר מסור בידם שאתם צריכין לילך אחר קביעותם וכל מה שהם עושין נעשה עמהם ועל זה אמר משה ע"ה כי מי גזל גדול אשר לו וגו' בכל קראנו אליו קרי ביה קריאתינו אליו כלומר קריאת החדשים והמועדות שלנו אליו נמי הם נקראים ונעשים, ואח"ל שזה אחד מן השלשה דברים שנתקשה משה ע"ה.

דעת זקנים

לשון כשדים

לחדשי השנה. ניסן ראשון אייר שני שיון שלישי וכל שמות החדשים אינן לשון הקדש אלא לשון כשדים לפי לא תמצא שם אחד מהם בכל המקרא רק בספר חגי זכריה דניאל אסתר לפי שכל אלה בגולה היו, אך מצינו במקרא שנקראו בלשון אחר ירח ירח בירח האיתנים ירח בול.

חזקוני

מעיד על חידוש העולם

ידוע כי כשיראה האדם הלבנה בחדושה ומברך עלי' הנה הוא מעיד על חידוש העולם שהוא עיקר האמונה ומודה על אלקותו של יוצר בראשית שחדש העולם כשם שמחדש הלבנה בכל חדש וחדש.

רבינו בחיי

על פי חשבון

וכתב רבינו חננאל ז"ל קביעות החדשים אינו אלא על פי החשבון על פי ראיית הלבנה והרא' שכל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר הי' הענין מכסה אותם ביום ועמוד האש לילה ולא ראו בכלם שמש ביום ולא ירח בלילה. והוא שאמר הכתוב ואתה ברחמך הרבים לא עזבתם במדבר את עמוד הענין לא סר מעליהם יומם להנחותם בהדריך ואת עמוד האש בלילה להאיר להם ומהיכן היו קובעים חדשים עפ"י ראיית הלבנה. לא בודאי עיקר המצוה בכתוב עפ"י החשבון.

רבינו בחיי

הולכת ומתמעטת מט"ו יום עד סוף החדש ואמר לו הקב"ה כזה ראה וקדש כלומר כשתראה פגימת הלבנה במוצאי אור ראה וקדש החדש אבל מט"ו יום עד סוף החדש הפגימה כלפי מערב.

רביא

ויאמר משה זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה' ודקדק באור החיים הקדוש מהו זה הדבר, על מה צוה להם כאן. ואיתא בתורת כהנים, אמר להם משה לישראל אותו יצר הרע תעבירו מלבבכם, ותהיו כולכם ביראה אחת ובעצה אחת לשרת לפני המקום.

(ב) זאת חוקת התורה אשר צוה ה' לאמר, ופירש"י לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל, לומר מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה, לפיכך כתב בה חוקה, גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה. ויל"ד מה שהאומות שואלין טעם למצות פרה וכי יודעים הם טעם לכל מצות התורה מלבד פרה, ומה לשון אונאת דברים יש בזה, ואם הם שואלים למה לא נשיב להם הטעם של ר' משה הדרשן שהיא באה לכפר על חטא העגל.

(ג) במדרש (שמו"ר פ"ט ס"ב) זאת חקת הפסח, זש"ה (תהלים ק"ט פ) יהי לבי תמים בחקך, זה חקת הפסח וחקת פרה אדומה, למה ששניהן דומין זה לזה, בזה נאמר זאת חקת הפסח ובה נאמר זאת חקת התורה, ומי גדולה הפרה שאוכלי פסח צריכין לה שנאמר ולקחו לטמא מעפר שריפת החטאת.

יתבאר על פי מה שהביא בבני יששכר (תשרי מאמר ג אות ד) בשם הרה"ק הרבי ר' זושא זללה"ה לפרש הכתוב (תהלים פ ד) תקעו בחודש שופר בכסא ליום חגיגו, כי חוק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב. דהנה מלך במשפט יעמיד ארץ, וכאשר השי"ת רוצה להושיע את ישראל, שואלים המקטריגים מה טעם יש בדבר כיון שאין להם זכות חס ושלום, אזי אומר השי"ת כיון שישראל מקיימים מצות שהם חקים בלא טעם, משפט צדק הוא מדה כנגד מדה לזכותם ולהושיעם מבלי טעם. וזה שאמר תקעו בחודש שופר, לקיים מצות ה', כי חוק לישראל הוא, חקה מבלי טעם, והוא הנעשה משפט לאלהי יעקב, דכיון שמקיימים ישראל חקה מבלי טעם אזי המשפט הוא גם כן שיושעו מבלי טעם, עכ"ד.

ויש להוסיף ולפרש אומרו כי ח"ק לישראל הוא, דחק לישא דמזוני (ביצה טז), והרמוז בזה כי בזכות שמקיימים החוקים נשפע לבני ישראל שפע פרנסה בריחוק.

ועל פי זה אמרתי לפרש מדרש פליאה (הובא בקדושת יו"ט פ' וישלח) עם לכן גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי ואפילו פרה אדומה הקרבתי, וצ"ב. ולפי האמור י"ל דהנה רשיו"ל כתב עם לכן גרתי, לא נעשיתי שר וחשוב אלא גר. והכוונה יש לומר כי יעקב אבינו נתברך בעשירות גדול, וכמו שאמר ויהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה, ולזה שלח להתנצל לעשו שלא זכה לכל העושר והכבוד מחמת צדקתו וביושר לבבו, כי אם מחמת שהקריב פרה אדומה וקיים חוקי השי"ת, על כן מדה כנגד מדה מן השמים השפיעו לו שפע רב חק בלי טעם, אף על פי שלא היה ראוי והגון לזה.

וכ"ק מרן אאמ"ר זללה"ה בברך משה (פ' חקת עמוד קצו) הוסיף כי כדבר הזה י"ל גם לגבי ענין מחילת עוונות, כי בשלהי מס' יומא (דף פה:) מבואר בדברי חז"ל כמה

דברות קודש

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ס"ג שמיני - פרה שנת תשע"א לפ"ק
נתפרסם ע"י ועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

חילוקי כפרה, וישנם עונות אשר אין מועיל בהם תשובה לבדה אלא בצירוף יסורים ומיתה, וכמו כן מצונו עבירות אשר משורת הדין אין תשובה מועיל בהם כלל, וכדאיתא בזה"ק (ויחי דף ר"ט:) לענין פגם הברית, לית לך חובא בעלמא דלא אית ליה תשובה בר מהאי, עיי"ש. אכן בזכות שמקיימים ישראל חוקים בלא טעם, גם הקב"ה מתנהג לעומתם מדה כנגד מדה לקבל תשובתם הדלה ולמחול על כל עוונותיהם מבלי טעם. ובהו ביאר שם מאמר המשנה (יומא פה:) מזה מקוה מטהר את הטמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל, כי ענין המקוה הוא חוק בלי טעם, כמו שכתב הרמב"ם (הלכות מקואות פ"א ה"ב) הטבילה מן הטומאות מכלל החוקים הוא, שאין הטומאה טיט או צואה שתעבור במים, אלא גזירת הכתוב הוא. ובכן מה מקוה מטהר את הטמאים שבני ישראל מקיימים מצות הטהרה במקוה שהוא חוק בלי טעם, אף הקב"ה מטהר את ישראל וימחול על כל עוונותיהם מבלי טעם, עכ"ד.

ועובדא ידענא דהוה אצל הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זללה"ה, שהתאונן לפניו רב אחד שהחסידים שבעירו מצערים אותו, שאל הרה"ק מה טענתם בפיהם, השיב שהוא אינו נוהר בטבילה בכל יום, שאל הרה"ק למה באמת אינו נוהר בזה, ענה בתמיה היכן כתוב שצריכים לילך למקוה בכל יום, השיב הרה"ק קבלה בידיו שמי שמלגלג על מנהג ישראל בשביל שאינו יודע מקור לזה, אפיקורסות נורק בו, אך עם כל זה אפרש לך טעם טבילה זו, כי כתב במגן אברהם (או"ח סימן תר"ו סק"ח) בשם המהר"ל, שיש לטבול במקוה בערב יום הכיפורים משום תשובה, דהוי כגר המתגיר שצריך טבילה. והזהירונו חז"ל לעשות תשובה בכל יום, כמאמרם (אבות פ"ב מ"י) שוב יום אחד לפני מיתתך, ובכן כיון שצריכין לעשות תשובה בכל יום, על כן צריכים גם לטבול בכל יום, עכ"ד.

ועל פי דרכיו נראה לומר בטעם הדבר שהתשובה צריך טבילה, דהנה איתא במדרש (ילקוט יחזקאל רמז שנח), שאלו לחכמה חוטא מה ענשו, אמרה להם (משלי יג כא) חטאים תרדוף רעה, שאלו לבואה חוטא מה ענשו אמרה להם (יחזקאל יח כ) הנפש החוטאת היא תמות וכו' שאלו להקב"ה חוטא מה ענשו, אמר להם יעשה תשובה ויתכפר לו. ומבואר מזה כי הסבירא נתנת שלא תועיל תשובה לנפש החוטאת, ורק ממדת טובו וחסדו של הקב"ה ידו פתוחה לקבל שבים, והוא כחכ בלי טעם, וכן מבואר בבניה לעתים (דרוש ג' לראש השנה) שקבלת

התשובה הוא מכלל החוקים שאין להם טעם, עיי"ש. והחיד"א בדבש לפי (מערכת ח אות כד) רמז על דבריו, והעלה שמטעם זה מועיל התשובה דוקא לישראל שהם מקיימים החוקים ולא לאוה"ע, עכ"ד. ולכן התשובה צריכה טבילה שגם הוא חק בלי טעם, ובזכות שמקיימים טבילה במקוה שהוא חק בלי טעם, מדה כנגד מדה גם הקב"ה מקבל התשובה כחכ בלי טעם. וזהו הטעם שנהגו חסידים ואנשי מעשה לטבול בכל יום לפני התפלה, וכן המנהג לטבול ביום ראש השנה לפני תקיעת שופר, אף שכבר טבלו בבוקר לפני התפלה, כי הטבילה במקוה מועלת לקבלת התשובה, שבזכות שמקיימים החוקים הקב"ה מוחל על כל עוונותינו.

והנה באמרי נועם בפרשתן הביא בשם אביו הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זללה"ה ויהי ביום השמיני ק'רא מ'שה, ראשי תיבות במקו"ה. ויש לפרש הרמז בזה, דהנה המשכן היתה לכפר עון העגל, וכן כתב רשיו"ל בתחלת הפרשה, ויאמר אל אהרן קח לך עגל בן בקר לחטאת וגו', כי העגל שהביא אהרן בא לכפר על מעשה העגל. ובדעת זקנים לבעלי התוס' כתבו, כי העגל שהביאו בני ישראל כיפר להם על מעשה העגל. אמנם מעשה העגל הוא חטא דעבודה זרה שאינו מועיל תשובה לבדו להתכפר וכמבואר במס' יומא (דף פה:) דכריתות ומיתות בית דין תשובה ויום הכיפורים תולין ויסורין מכפר, ואם כן איך נתכפר להם מעשה העגל. והנה לדורות צוה ה' על מצות פרה אדומה לכפר על מעשה העגל, כי מצות פרה אדומה הוא חק, ובקיום החוקים מבלי טעם מתכפר גם עון דעבודה זרה מבלי טעם, אמנם הרי אמרו חז"ל (גיטין ס.) שמונה פרשיות נאמרו ביום שהוקם המשכן ואחד מהם פרשת פרה אדומה, וכתב רשיו"ל בשם הירושלמי, באחד בניסן הוקם המשכן ושני לו נשרפה הפרה. ולפי זה הרי ביום שהוקם המשכן עדיין לא היה להם מצות פרה אדומה שהוא חק בלי טעם, ובכן י"ל שביום שהוקם המשכן מתכפר עון העגל בזכות טבילה במקוה שגם הוא חק בלי טעם. ולזה ויהי ביום השמיני ק'רא מ'שה, ראשי תיבות במקו"ה. להורות שהלכו אז לטבול במקוה, וקבלו עליהם לשמור חקי התורה מבלי טעם, ובהו נתכפר להם מעשה העגל.

ובזה יתבאר הכתוב זה הדבר אשר צוה ה' תעשו, רמז בזה על טבילה במקוה שנהגו בתחלת הפרשה, והזהיר להם כאן על טבילה במקוה שהוא חק בלי טעם, ועל ידי זה מדה כנגד מדה וירא אליכם כבוד ה', שיתנהג הקב"ה עם בני ישראל בחסד וברחמים ויקבל התשובה על חטא העגל תיכף ומיד בלי יסורים.

ולזה אמר להם משה רבינו אותו יצה"ר תעבירו מלבבכם, היינו היצר הרע ששואל איפוא כתיב שצריכים לטבול במקוה בכל יום, אותו תעבירו מלבבכם, ועל ידי זה תהיו כולכם ביראה אחת ובעצה אחת לשרת לפני המקום.

(המשך בעמוד הבא)

צטצילי הלכה

בירורי הלכות, נערך ונסדר ע"י מערכת "בית ועד לחכמים" שע"י מבצר הכוללים קרית יואל
והיו למראי עיניו של הגה"צ דומ"ץ קרית יואל שליט"א
לחערות וחארות: 845 662 4936 או ע"י הפקס: 845 781 7213

דין בדיקת חמץ בחורין וסדקין

א) חייב לבדוק כל המקומות שיש לחוש ולהסתפק שמה הכניס לשם חמץ באקראי לפיכך כל חדרי הבית והעליות אפילו אותן שברי לו שלא אכל בהן חמץ מעולם הרי הם צריכים בדיקה כדינה בלילה לאור הנר לפי שלפעמים אדם קם מתוך סעודתו ופתו בידו ונכנס לחדרו להשתמש בהן תשמישיו ויש לחוש שמה שחם את פתו או שמה נתפרר מנוט שום פיור חמץ.

ב) וכן צריכים לבדוק ולהפשט אחר חמץ שבתוך חורין וסדקין שבכותלי ובקרקע הבית, ומטעם זה צריכים לבדוק ולהפשט בחורין המצוי תחת הסטי"ם.

ג) אכן כל זה הוא רק בחורין שהן רחבים שיכול להכניס ידו בתוכו אבל חורין וסדקין קטנים מאוד שאין ראוי לשום תשמיש אינם צריכים בדיקה ואפילו אם ראה שנפל חמץ לחור זה הקטן ואם לא יוציאנו משם יהיה מונח שם כל ימי הפסח אעפ"כ אין מטריחין אותו להוציא משם אלא מבטלו ודיו, [שהרי עיקר תקנת חכמים לבדוק החמץ אחר שביטלו אינה אלא משום גזירה שלא לאוכלו בפסח וזה החמץ שהוא מונח במקום שאינו יכול להכניס ידו לתוכו בודאי לא יאכלנו בפסח].

ד) מ"מ אף שאינו מחויב להוציא החמץ מחורין וסדקין אלו מ"מ ישראל קדושים הם ומחמירין שאם רואין חמץ בעין ששופעין ע"ג דבר הפוגם [בליט"ש וכדו].

ה) ולכן כשמנקה הקרקע של הבית העשוי מנסרים [פארקע'ן] או המרפסת [פארט'ש] העשוי מנסרים שמצוי בהם חורין קטנים א"צ להטריח ולהוציא החמץ מהם, וכן בטייל"ס או אויל-קלא"ט שנפתח קצת א"צ להוציא החמץ מהם, וכ"ש שאין להשחית ולהפסיד הקרקע כדי להוציאם [ואם רואה חמץ בעין בתוכו נכון להחמיר לשפוך ע"ג דבר הפוגם].

ו) וכן הכסאות [בענקלעך] שיש להם חורין תחת או אצל המושב [זי"ץ], או שנקרע קצת הפלעסטעק המכסה ה"זי"ץ, וא"א להכניס ידו לתוכו א"צ לנקות שם כלל, וכ"ש שאין צריך להשחית הפלעסטעק או לפרוק הכסא עבור זה, [אלא כשרואה חמץ בעין בתוכו נכון להחמיר לשפוך עליו דבר הפוגם].

ז) וכן מצוי בתוך הבית הרבה חורין כאלו [לדוגמא בדופני הפרינע"ר והפרינע"רעטע"ר וכן בהסטי"ם וכדו] ובכולם הדין כמו שנתבאר שא"צ לפרקם כדי לנקותם וסגי לנקות עד שידו מגעת, והחמץ שרואה וא"א להוציאם נכון להחמיר לשפוך עליו דבר הפוגם.

מנהג רחיצת הכותלים

ח) מעיקר הדין אין צריך לרחוץ הכותלים והכסאות כלל, אבל ישראל קדושים הם ומחמירין לגרוור ולרחוץ הספסלים והכסאות והכותלים שנגע בהן חמץ.

ט) וחומרא זו היא רק בהמקומות שחמץ נוגע בהם במשך השנה, אבל המקומות שאין חמץ נוגע בהם כל השנה אין צריך לרחצו כלל אפילו משום חומרא.

י) לכן הגוין [אפילו של הקא"ד], וכן חלק הגבוה של הכותלים [והיינו באותו חלק הכותל שאין יד האדם מגיע], וכן השטייל"ר, אין בהם צורך לרחצם אפילו מצד חומרא של ישראל קדושים.

המקומות שמוכר לגוי

יא) החדרים והקלאויד"ס והקענענעט"ס שמוכרין לגוי אין צריך לבדקם בליל י"ד, וכן א"צ לנקותם לפני הפסח, וכ"ש שא"צ לרחוץ ולגרוור הכותלים של המקומות האלו.

זהירות מחמץ שלוש יום לפני פסח

יב) כל שלשים יום לפני פסח טוב לזהר ולדקדק בכל דבר שעושה שלא ישאר בו חמץ דבוק בו שלא יוכל לנקותו אח"כ בניקל", וכן שלא יפול חמץ לגומא וכדומה שלא יוכל להסירו משם.

יג) ולכן מפורים ואילך נכון לזהר כשמעייין בספר בעת האכילה שלא ישאר בו משהו חמץ.

יד) ומטעם זה יש להזהר ולדקדק בשבועות אלו בסעודה ג' שלא יפול פרוחים מהבילקעל"ע תוך הסידורים והספרים.

א' ש"ע (ס' תל"ז סעיף ג') תניא (סעיף י"ג).

ב' ש"ע (ס' תל"ז סעיף ד') ועיי"ש באר"י חורין של לחוש שהשתמש בו או נפל בו חמץ, ואיזה אין צריך לבדוק כלל.

ג' תניא (ס' תל"ז סעיף ה') – ועיי"ש בסעיף י"ז וב"ב.

ד' ש"ע (ס' תל"ז סעיף ו') ובט"ז (שם ס"ב), שיטתו עליו מעט טיט, ופשוט דכ"ש דהני ששופעין עליו דבר הפוגם.

ה' ש"ע (ס' תל"ז סעיף ז').

ו' הגה"צ הדומ"ץ שליט"א בשו"ת אגלי דבש (ח"א סי' מ"ו) הביא מחלוקת הפוסקים בזה מהמקור חיים (ס"ס תל"ו) והיישב פנים בשם היש"מ, ודחיו אדם (כלל ק"ט דין ח"א) מצריכינן בדיקה, אבל ש"ת צמח צדק (תהי"ח סי' מ"ו) וחת"ס (נא"מ סי' קלא') רש"ת ב"ן עולם (סי' כ') וא"א מבטלשטש (סי' ת"א) מקילין, ולמעשה מנהג העולם הולך בזה ובכמו שהעידו הרבה מהפוסקים הנ"ל, וכן האריך הגה"צ הדומ"ץ שליט"א (שם) לבאר וליישב מנהג העולם עיי"ש.

ז' פשוט דאם המנהג שא"צ לבדוק, כ"ש שאין צריכינן להחמיר על מנהגים של ישראל קדושים, ואולי אפילו הפוסקים המחמירים לבדוק ידו שא"צ להחמיר על חומרות אלו.

ח' ב"ח ומג"א ותניא ושא"ר אחרונים (ס"ס תל"ז).

ט' ערוך השולחן (סימן תל"ז סעיף ט"ו).

י' ערוך השולחן (שם).

דברות קודש מכ"ק רבינו שליט"א (המשך מעמוד ג')

אמנם יתפרש עוד אומרו אותו יצה"ר תעבירו מלבבכם, על פי מה דמתאמרא משמיה דהרה"ק רבי אהרן מקארלין זלה"ה אם כי הטבילה במקוה אינו מצוה, מכל מקום קדושתו נשגבה להביא את האדם למצוה יותר ממה שמצוה אחרת יוכל להביאו. אמנם יתר על כן כתב הרה"ק הרבי ר' אלימלך ז"ע (אשר היום בערב הוא יומא דהילולא דיליה) בנועם אלימלך (פ' אחרי) דכשיטביל יקדש עצמו כל כך, שגם מהטבילה יעשה לבוש לנשמתו שלא יבא לידי טומאה חלילה, ולא יצטרך לטבול בהכרחי, ע"כ. ומבואר מדבריו שהטבילה במקוה הוא גם סגולה על העתיד שלא יכשל בחטא. ועובדא ידענא אצל כ"ק מרן דז"ו זלה"ה שאמר לאיש אחד שהוצרך לילך בשווקי העיר, כי בטרם צאתו לשוק יוסיף לילך במקוה אף שכבר טבל בשחרית, ויתפלל בשעת הטבילה שיזכה לינצל מן הנסיון והרהורים רעים, ע"כ. ויסוד דבריו מיוסדים על דברי הנועם אלימלך שהטבילה במקוה הוא סגולה נפלאה שכל היום יעבור בשלום, שיוכלו להתנהג בקדושה ובשמירה יתירה.

וזה שאמר משה רבינו, זה הדבר אשר צוה ה' תעשו, רמז על המקוה שנרמז בתחלת הפרשה, כי בזכות הטבילה במקוה, וירא אליכם כבוד ה', אותו יצה"ר תעבירו מלבבכם, שיעביר היצה"ר מלבבו, שהטבילה יהיה לו שמירה על העתיד שלא יבוא לידי חטא ח"ו, ועל ידי זה תהיו כולכם ביראה אחת ובעצה אחת לשרת לפני המקום, כי הוא מביא את האדם למצוה יותר ממה שמצוה אחרת יוכל להביאו, והטבילה במקוה הוא שמירה על סור מרע וסגולה על עשה טוב, להשפיע יראת שמים ועבודת ה'.

ועתה נבא לבאר מה שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה, כי הם אינם מבינים טעמו של רבי משה הדרשן תבא אמו ותנחם צואת בנה, כי אין אפשר שהפרה יכפר על עון העגל, הרי על עון עבודה זרה לא סגי בתשובה בלבד, לפיכך כתב בה חוקה גזירה הוא מלפני ואין לך רשות להרירה אחריה, ומודיעים להם כי אנו מקיימים מצות פרה אדומה מחמת שכך גזרה חכמתו ית"ש חק בלי טעם, ובזה עצמו הרי הוא מכפר על הכל אפילו על דברים שהם כנגד השכל.

ובזה יתבאר המדרש יהי לבי תמים בחקיק, זה חקת הפסח וחקת פרה אדומה, דהנה בקרבן פסח כתיב (שמות יב מג) כל בן נכר לא יאכל בו, ופירש"י שנתכרו מעשיו לאביו שבשמים, כי מי שהוא בעל חוטא לא היה יכול להקריב ולאכול הקרבן פסח, ועל כן כאשר פתח משה רבינו לצוות על קרבן פסח אמר (שמות יב כא) משכו ידיכם מעבודה זרה וקחו לכם צאן למצות, דבכדי שיוכלו להקריב קרבן פסח היה צורך שהאדם ישוב מקודם על עבירות שבידו ואז יקרב לעשותו, אבל אם לא עשו תשובה לא היו ראויין להקריב קרבן פסח, ולפי זה נפש החוטאת במה תתכפר ואין היה יכול להקריב קרבן פסח אחר שנתכרו מעשיו לאביו שבשמים ואין יועיל התשובה, ולזה הקדימו להקריב פרה אדומה שהוא חק בלי טעם, ובזכות שקיימו חוקים בלי טעם גם הקב"ה מקבל תשובת בני ישראל חק בלי טעם אפילו על עון עבודה זרה. וזה ביאור המדרש ומי גדולה הפרה שאוכלי פסח צריכים לה, כי טרם הקרבת קרבן פסח היו צריכים לשוב ולטהר עצמו מחטאים עוונות ופשעים, ולכן חק של פרה אדומה גדולה מחק של קרבן פסח דקרבן פסח תלוי בפרשת פרה אדומה.

והשי"ת יאה בעזרנו שזכה לעסוק בטהרה, ויהא חשוב שיח שפתותינו כאילו הקרבנו הפרה אדומה, ובימינו אלה אשר בעוה"א אין לנו חק של פרה אדומה הנה יש לנו חק של מקוה טהרה, ודבר זה הוא בדינו לקיים, והשי"ת יטהר לבבנו לעבדו באמת, ובזכות שנעסוק בטהרה יטהר השי"ת לבבנו, מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל, ויקיים הכתוב זרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם, והשי"ת יטהר לבבות ישראל ויכפר עונות ישראל, עומדים אנו בין גאולה לגאולה ומתכוונים אנו לחדש ניסן ולחג הקדוש פסח, יעזור השי"ת שזכה לקיים זאת חקת הפסח וזאת חקת הטהרה, ועוד יהיה לנו הזכיה שיוזקק עלינו מאפר פרה ולהקריב הקרבן פסח במועדו, ואכל שם מן הזבחים ומן הפסחים, ונזכה לגאולה שלימה בהתרוממות קרן התורה וישראל בהתגלות כבוד שמים עלינו במהרה בימינו אמן.